

Cuprins

Capitolul I. Drept penal. Noțiuni generale	1
<i>Secțiunea 1. Noțiuni introductive</i>	1
1. Considerații introductive. Precizări terminologice	1
2. Drept – religie – morală	2
3. Noțiunea de drept penal	4
4. Necesitatea dreptului penal	7
5. Funcțiile dreptului penal	9
6. Caractererele dreptului penal	10
7. Obiectul dreptului penal – Relațiile de apărare socială ca obiect al dreptului penal	13
8. Relațiile de apărare socială în perspectivă istorică	15
<i>Secțiunea a 2-a. Principalele școli și curente de politică penală</i>	19
<i>Secțiunea a 3-a. Raporturile dreptului penal cu alte ramuri de drept</i>	24
<i>Secțiunea a 4-a. Evoluția legislativă a dreptului penal român</i>	25
1. Codul penal de la 1865	25
2. Codul penal din 1937 (Codul penal Carol al II-lea)	25
3. Codul penal din anul 1969	26
4. Codul penal din 2004	27
5. Codul penal din 2009	27
<i>Secțiunea a 5-a. Principiile fundamentale ale dreptului penal</i>	28
<i>Secțiunea a 6-a. Știința dreptului penal</i>	35
<i>Secțiunea a 7-a. Izvoarele dreptului penal</i>	36
<i>Secțiunea a 8-a. Raportul juridic penal</i>	41
1. Condițiile raporturilor juridice	41
2. Trăsăturile raporturilor juridice	41
3. Elementele raportului juridic penal	43
A. Noțiuni generale despre raportul juridic. Subiectele sau părțile	43
B. Elementele raportului juridic penal	44
C. Durata raportului juridic penal	46
D. Modificarea raportului juridic penal	47
E. Stingerea raportului juridic de conformare	47
4. Faptele penale	47
<i>Secțiunea a 9-a. Forma de exprimare a dreptului penal român</i>	49
1. Legea penală	49
A. Structură	49
B. Clasificarea legilor penale	50
2. Norma penală	51
A. Structura normei penale incriminatoare	51
B. Formele sau felurile interpretării normelor penale	53

Capitolul al II-lea. Aplicarea legii penale române	56
în timp și spațiu	56
<i>Secțiunea 1. Aplicarea legii penale în timp</i>	<i>57</i>
1. Considerații introductive	57
2. Activitatea legii penale	57
A. Intrarea în vigoare a legii penale	58
B. Durata de valabilitate (aplicare) a normei penale	62
C. Leșirea din vigoare (abrogarea) normei penale	63
D. Modificarea și completarea legii penale	64
E. Împlinirea termenului pentru legile penale temporare	65
3. Concursul de legi	65
4. Principiile aplicării legii penale în timp	67
A. Principiul activității legii penale	68
B. Excepții de la principiul activității legii penale	71
<i>Secțiunea a 2-a. Aplicarea legii penale în spațiu</i>	<i>94</i>
1. Considerații introductive. Noțiuni	94
2. Principiile aplicării legii penale române în spațiu	100
3. Excepții de la aplicarea legii penale române în spațiu	108
A. Noțiunea de imunitate	108
B. Clasificarea imunităților	110
C. Persoanele care se bucură de imunitate	111
D. Tipuri de imunități	113
4. Extradarea – Legea nr. 302/2004, Legea nr. 300/2013 și art. 14 C. pen.	122
A. Accepțiunile termenului de extradare	122
B. Regula specialității extradării	124
C. Procedura simplificată de extradare între statele membre ale Uniunii Europene	126
D. Instituția extradării în dreptul român	128
Capitolul al III-lea. Infracrițiunea. Noțiune și trăsături	143
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i>	<i>143</i>
1. Preliminarii	143
2. Infracrițiunea – fenomen social	144
3. Infracrițiunea – instituție fundamentală a dreptului penal	145
<i>Secțiunea a 2-a. Trăsăturile esențiale ale infracrițiunii</i>	<i>148</i>
1. Prevederea faptei de legea penală – tipicitatea	149
2. Vinovăția	152
3. Caracterul (trăsătura) nejustificat al faptei – antijuridicitatea	155
4. Imputabilitatea faptei	157
<i>Secțiunea a 3-a. Conținutul infracrițiunii</i>	<i>158</i>
1. Structura conținutului infracrițiunii	159
2. Obiectul infracrițiunii	160

3. Subiectul infracțiunii _____	163
A. Subiectul activ al infracțiunii _____	164
B. Subiectul pasiv al infracțiunii (victima infracțiunii) _____	170
4. Latura subiectivă a infracțiunii _____	172
A. Intenția _____	175
B. Culpa _____	178
C. Intenția depășită sau praeterintenția _____	184
D. Subelementele laturii subiective – mobilul și scopul _____	186
5. Latura obiectivă a infracțiunii _____	187
A. Acțiunea/inacțiunea periculoasă _____	188
B. Urmarea socialmente periculoasă _____	190
C. Raportul de cauzalitate _____	191
Capitolul al IV-lea. Formele infracțiunii _____	194
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive _____</i>	<i>194</i>
1. Faza internă, psihică, subiectivă, spirituală _____	194
2. Faza externă _____	195
3. Faza urmărilor _____	195
<i>Secțiunea a 2-a. Actele pregătitoare _____</i>	<i>197</i>
1. Modalitățile actelor pregătitoare _____	198
2. Condițiile actelor pregătitoare _____	198
3. Tipurile de acte pregătitoare și caracteristicile lor _____	199
<i>Secțiunea a 3-a. Tentativa _____</i>	<i>202</i>
1. Condițiile tentativei _____	203
2. Conținutul tentativei _____	205
3. Formele tentativei _____	207
4. Sancționarea și incriminarea tentativei _____	212
A. Desistarea _____	214
B. Împiedicarea voluntară a consumării infracțiunii _____	216
C. Efectele desistării și împiedicării de către făptuitor a consumării infracțiunii _____	218
<i>Secțiunea a 4-a. Infracțiunea consumată _____</i>	<i>218</i>
1. Deosebiri între tentativă și infracțiunea consumată _____	220
2. Formele infracțiunii după gravitate _____	220
<i>Secțiunea a 5-a. Unitatea de infracțiune _____</i>	<i>221</i>
1. Unitatea naturală de infracțiune _____	221
2. Unitatea legală de infracțiune _____	224
A. Infracțiunea continuată _____	224
B. Infracțiunea complexă _____	228
C. Infracțiunea de obicei _____	233
D. Infracțiunea progresivă _____	233

Capitolul al V-lea. Pluralitatea de infracțiuni	235
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i>	235
<i>Secțiunea a 2-a. Formele pluralității de infracțiuni</i>	235
1. Concursul de infracțiuni	236
A. Condițiile de existență a concursului de infracțiuni	236
B. Formele concursului de infracțiuni	237
C. Sancționarea concursului de infracțiuni	241
2. Recidiva	249
A. Modalitățile recidivei	251
B. Reglementarea recidivei în Codul penal	252
C. Sancționarea recidivei	259
D. Recidiva în cazul persoanei juridice	263
3. Pluralitatea intermediară sau pedeapsa în unele cazuri când nu există recidivă	265
A. Condițiile pluralității intermediare	266
B. Distincții față de concurs și recidivă	266
C. Pedeapsa aplicată în cazul pluralității intermediare	267
<i>Secțiunea a 3-a. Pluralitatea de infractori. Autorul și participanții</i>	268
1. Preliminarii	268
A. Pluralitatea naturală	269
B. Pluralitatea constituită	269
C. Pluralitatea ocazională (penală)	270
2. Participația penală	271
A. Condițiile participației penale	271
B. Natura juridică a participației	273
C. Tipurile participației penale	274
D. Răspunderea penală la participație	290
Capitolul al VI-lea. Cauzele justificative	300
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i>	300
1. Definiția cauzelor justificative	302
2. Clasificarea cauzelor justificative	304
3. Condiții de aplicare a cauzelor justificative	304
<i>Secțiunea a 2-a. Legitima apărare</i>	306
1. Noțiune	306
2. Condițiile legitimei apărări	307
A. Condiții privitoare la atac	307
B. Condiții privitoare la apărare	312
3. Legitima apărare prezumată	316
4. Efectele legitimei apărări	318
5. Conexiuni ale legitimei apărări cu alte cauze justificative sau cauze de imputabilitate	319

<i>Secțiunea a 3-a. Starea de necesitate</i>	319
1. Noțiuni	319
2. Condițiile stării de necesitate	322
A. Condiții privind pericolul	323
B. Condiții privind acțiunea de salvare	325
3. Efectele stării de necesitate	327
4. Conexiuni ale stării de necesitate cu alte cauze justificative sau de neimputabilitate	327
<i>Secțiunea a 4-a. Exercitarea unui drept sau îndeplinirea unei obligații</i>	328
1. Considerații introductive	328
2. Conceptul de exercitare a unui drept sau îndeplinire a unei obligații	330
3. Exercitarea unui drept recunoscut de lege	331
A. Noțiuni	331
B. Condiții de existență	331
4. Îndeplinirea unei obligații impuse de lege	332
5. Îndeplinirea unei obligații impuse de autoritatea competentă	333
6. Efectele comenzii autorității legitime	336
<i>Secțiunea a 5-a. Consimțământul persoanei vătămate</i>	336
1. Noțiuni	336
2. Condiții de valabilitate a consimțământului	338
Capitolul al VII-lea. Cauzele de neimputabilitate	345
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i>	345
1. Conceptul de neimputabilitate	346
2. Clasificarea cauzelor de neimputabilitate	347
<i>Secțiunea a 2-a. Constrângerea fizică</i>	347
1. Justificarea instituției	348
2. Condițiile constrângerii fizice	349
3. Efectele constrângerii fizice	351
<i>Secțiunea a 3-a. Constrângerea morală</i>	352
1. Condițiile constrângerii morale	353
2. Efectele constrângerii morale	355
<i>Secțiunea a 4-a. Excesul neimputabil</i>	357
1. Excesul neimputabil în caz de legitimă apărare	357
2. Depășirea limitelor stării de necesitate	360
<i>Secțiunea a 5-a. Minoritatea făptuitorului</i>	361
1. Condițiile stării de minoritate	366
2. Efectele juridice ale minorității	368
<i>Secțiunea a 6-a. Iresponsabilitatea</i>	368
1. Justificarea reglementării iresponsabilității	371
2. Condițiile stării de iresponsabilitate	372

3. Efectele iresponsabilității	374
<i>Secțiunea a 7-a. Intoxicația</i>	374
1. Necesitatea reglementării	375
2. Conceptul și felurile intoxicației	376
3. Condițiile stării de intoxicație	378
4. Efectele juridice ale intoxicației	379
5. Examen de practică judiciară	380
<i>Secțiunea a 8-a. Eroarea de fapt</i>	380
1. Noțiunea de eroare în Codul penal și Codul penal anterior	381
2. Felurile erorii în dreptul penal	384
3. Condițiile erorii de fapt	385
4. Efectele erorii de fapt	386
A. Efectele erorii de fapt cu privire la infracțiune	386
B. Efectele erorii de fapt cu privire la circumstanța agravantă	386
<i>Secțiunea a 9-a. Cazul fortuit</i>	386
1. Condițiile cazului fortuit	387
2. Efectele cazului fortuit	388
Capitolul al VIII-lea. Sancțiunile penale	389
<i>Secțiunea 1. Pedepsele, măsurile educative și măsurile de siguranță</i>	389
1. Considerații introductive	389
2. Caracterele sancțiunilor de drept penal	392
3. Principiile sancțiunilor de drept penal	393
4. Felurile sancțiunilor de drept penal	393
<i>Secțiunea a 2-a. Pedepsele</i>	394
1. Considerații introductive	394
A. Etimologia cuvântului	394
B. Funcțiile pedepselor	395
C. Reglementarea pedepselor în legiurile penale române	397
D. Delimitarea pedepsei de alte sancțiuni de drept penal	397
E. Felurile pedepselor	398
2. Pedepsele în dreptul penal român	400
A. Pedepsele aplicabile persoanei fizice	400
B. Pedepsele aplicabile persoanei juridice	405
3. Pedepsele principale aplicabile persoanei fizice	406
A. Sediul materiei	406
B. Pedepsele privative de libertate	407
C. Pedepsele neprivative de libertate – Amenda	414
D. Calculul duratei pedepselor	419
E. Computarea pedepselor și măsurilor preventive executate în afara țării	420
4. Pedepsele accesorii și pedepsele complementare	421
A. Pedepsa accesorie	421

B. Pedepsele complementare _____	431
<i>Secțiunea a 3-a. Răspunderea penală a minorilor</i> _____	441
1. Considerații introductive _____	441
2. Regimul sancționator pentru minori _____	445
A. Probațiunea și referatul de evaluare _____	446
B. Măsurile educative neprivative de libertate _____	449
C. Măsurile educative privative de libertate _____	455
D. Calculul duratei măsurii educative _____	459
E. Tratamentul sancționator al pluralității de infracțiuni în cazul minorului _____	459
F. Alte particularități ale regimului sancționator al minorilor _____	461
G. Aplicarea legii mai favorabile _____	461
<i>Secțiunea a 4-a. Măsurile de siguranță</i> _____	462
1. Noțiuni introductive _____	462
A. Considerații introductive _____	462
B. Natura juridică a măsurilor de siguranță _____	465
C. Delimitarea măsurilor de siguranță de pedepse _____	466
2. Felurile măsurilor de siguranță _____	467
A. Obligarea la tratament medical _____	467
B. Internarea medicală _____	469
C. Interzicerea ocupării unei funcții sau a exercitării unei profesii _____	472
D. Confiscarea specială _____	474
E. Confiscarea extinsă _____	481
F. Dispoziții comune referitoare la confiscarea specială și confiscarea extinsă _____	482
Capitolul al IX-lea. Aplicarea pedepsei _____	485
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i> _____	485
<i>Secțiunea a 2-a. Criteriile generale de individualizare</i> _____	494
<i>Secțiunea a 3-a. Împrejurări care atenuează sau agravează răspunderea penală. Circumstanțele atenuante și circumstanțele agravante</i> _____	504
1. Noțiuni generale _____	504
2. Circumstanțele atenuante _____	507
A. Circumstanțele atenuante legale _____	507
B. Circumstanțe atenuante judiciare _____	519
C. Efectele circumstanțelor atenuante _____	521
3. Circumstanțele agravante _____	522
A. Prezentarea circumstanțelor agravante _____	523
B. Efectele circumstanțelor agravante _____	531
4. Concursul între cauzele de agravare și cele de atenuare _____	532
A. Concursul între cauzele de atenuare _____	532

B. Concursul între cauzele de agravare _____	533
C. Concursul între cauzele de atenuare și cauzele de agravare _____	534
<i>Secțiunea a 4-a. Individualizarea judiciară</i>	
<i>a executării pedepsei</i> _____	535
1. Renunțarea la aplicarea pedepsei pentru persoana fizică _____	538
A. Condițiile renunțării la aplicarea pedepsei _____	539
B. Avertismentul _____	541
C. Efectele renunțării la aplicarea pedepsei _____	542
2. Amânarea aplicării pedepsei _____	543
A. Condițiile în care se poate dispune amânarea aplicării pedepsei _____	544
B. Termenul de supraveghere _____	546
C. Măsurile de supraveghere și obligațiile _____	546
D. Supravegherea _____	552
E. Modificarea sau încetarea obligațiilor _____	555
F. Revocarea amânării aplicării pedepsei _____	557
G. Anularea amânării aplicării pedepsei _____	559
H. Efectele amânării aplicării pedepsei _____	560
3. Suspendarea executării pedepsei sub supraveghere _____	561
A. Condițiile suspendării executării pedepsei sub supraveghere _____	562
B. Atenționarea condamnatului asupra conduitei sale viitoare ____	566
C. Termenul de supraveghere _____	566
D. Măsuri de supraveghere _____	567
E. Obligațiile condamnatului _____	568
F. Supravegherea condamnatului _____	571
G. Modificarea sau încetarea obligațiilor _____	572
H. Revocarea suspendării executării pedepsei sub supraveghere _____	573
I. Anularea suspendării executării pedepsei sub supraveghere ____	575
J. Efectele suspendării executării pedepsei sub supraveghere ____	578
<i>Secțiunea a 5-a. Liberarea condiționată</i> _____	581
1. Considerații preliminare _____	581
2. Noțiune _____	581
3. Natura juridică a instituției liberării condiționate _____	583
4. Liberarea condiționată în cazul detențiunii pe viață _____	586
A. Condițiile de acordare _____	587
B. Procedura acordării liberării condiționate _____	590
C. Termenul de supraveghere _____	591
5. Liberarea condiționată în cazul pedepsei închisorii _____	591
A. Condițiile de acordare _____	592
B. Termenul de supraveghere _____	597

6. Elemente de practică judiciară privind acordarea liberării condiționate _____	597
7. Măsurile de supraveghere și obligațiile _____	597
A. Măsurile de supraveghere _____	598
B. Obligațiile ce pot fi impuse condamnatului _____	598
8. Supravegherea condamnatului _____	600
9. Modificarea sau încetarea obligațiilor _____	601
10. Revocarea liberării condiționate _____	602
11. Anularea liberării condiționate _____	605
12. Efectele liberării condiționate _____	606
Capitolul al X-lea. Răspunderea penală a persoanei juridice _____	608
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive _____</i>	<i>608</i>
1. Necesitatea sancționării penale a persoanei juridice _____	608
2. Persoana juridică, subiect al raportului juridic penal de conflict ____	610
A. Persoanele juridice care nu răspund penal _____	611
B. Persoanele juridice care răspund penal _____	612
<i>Secțiunea a 2-a. Condițiile răspunderii penale a persoanei juridice _____</i>	<i>612</i>
1. Personalitatea juridică _____	613
2. Capacitatea juridică _____	613
3. Săvârșirea infracțiunilor în realizarea obiectului de activitate sau în interesul ori în numele persoanei juridice _____	615
A. Infracțiunea este săvârșită în realizarea obiectului de activitate _____	615
B. Infracțiunea este săvârșită în interesul persoanei juridice ____	615
C. Infracțiunea este săvârșită în numele persoanei juridice _____	616
4. Sfera infracțiunilor ce pot fi săvârșite de persoana juridică _____	617
<i>Secțiunea a 3-a. Pedepsele aplicabile persoanei juridice _____</i>	<i>618</i>
1. Regimul pedepsei amenzii pentru persoana juridică _____	619
A. Numărul zilelor-amendă _____	620
B. Valoarea unei zile-amendă _____	621
C. Determinarea cuantumului amenzii _____	621
2. Regimul de executare a pedepselor complementare aplicate persoanei juridice _____	621
A. Dizolvarea persoanei juridice _____	622
B. Suspendarea activității persoanei juridice _____	623
C. Închiderea unor puncte de lucru ale persoanei juridice ____	626
D. Interzicerea de a participa la procedurile de achiziții publice ____	628
E. Plasarea sub supraveghere judiciară _____	629
F. Afișarea hotărârii de condamnare sau difuzarea acesteia _____	630
<i>Secțiunea a 4-a. Instituții ale părții generale a Codului penal aplicabile persoanelor juridice _____</i>	<i>631</i>
1. Recidiva în cazul persoanei juridice _____	631

2. Atenuarea sau agravarea răspunderii penale a persoanei juridice _____	633
A. Stabilirea pedepsei principale _____	633
B. Aplicarea pedepselor complementare _____	634
3. Prescripția răspunderii penale a persoanei juridice _____	635
4. Prescripția executării pedepsei _____	637
A. Prescripția pedepsei principale _____	637
B. Prescripția pedepsei complementare _____	637
C. Întreruperea cursului prescripției executării pedepsei (art. 163 C. pen.) _____	637
D. Suspendarea cursului prescripției executării pedepsei (art. 164 C. pen.) _____	638
5. Reabilitarea persoanei juridice _____	638
6. Efectele comasării și divizării persoanei juridice _____	639
7. Măsurile preventive care se pot lua față de persoana juridică _____	641

Capitolul al XI-lea. Cauzele care înlătură răspunderea penală _____ 642

Secțiunea 1. Considerații introductive _____ 642

Secțiunea a 2-a. Amnistia _____ 642

1. Considerații generale _____ 642

2. Efectele amnistiei _____ 644

 A. Efectele amnistiei intervenite înainte de condamnarea definitivă (anterioară condamnării) _____ 644

 B. Efectele amnistiei după condamnarea definitivă (amnistia după condamnare) _____ 645

Secțiunea a 3-a. Prescripția răspunderii penale _____ 646

1. Considerații generale _____ 646

2. Termenele de prescripție _____ 648

3. Întreruperea cursului prescripției răspunderii penale _____ 649

4. Suspendarea prescripției răspunderii penale _____ 650

Secțiunea a 4-a. Lipsa plângerii prealabile _____ 652

1. Considerații generale _____ 652

2. Condiții pe care trebuie să le îndeplinească plângerea prealabilă _____ 653

3. Termenul de introducere a plângerii prealabile _____ 656

 A. Termenul. Natură juridică. Durată _____ 656

 B. Repunerea în termen _____ 657

4. Cazuri în care lipsește plângerea prealabilă _____ 658

5. Retragerea plângerii prealabile _____ 658

Secțiunea a 5-a. Împăcarea părților _____ 660

1. Considerații generale _____ 660

2. Condițiile împăcării _____ 662

3. Efectele juridice ale împăcării părților _____ 663

Capitolul al XII-lea. Înlăturarea executării pedepsei și a consecințelor condamnării	664
<i>Secțiunea 1. Considerații introductive</i>	664
<i>Secțiunea a 2-a. Grațierea</i>	664
1. Felurile grațierii	665
2. Obiectul grațierii	667
3. Efectele grațierii	669
A. Efectele grațierii asupra pedepselor principale	670
B. Efectele grațierii asupra pedepselor complementare	672
C. Efectele grațierii asupra măsurilor educative și de siguranță	672
D. Efectele grațierilor succesive	672
<i>Secțiunea a 3-a. Prescripția executării pedepsei</i>	673
1. Considerații generale	673
2. Efectele prescripției executării	674
3. Termenele de prescripție a executării pedepselor	675
4. Întreruperea cursului prescripției executării pedepsei	677
5. Suspendarea cursului prescripției executării pedepsei	678
<i>Secțiunea a 4-a. Cauzele care înlătură consecințele condamnării (Reabilitarea)</i>	679
1. Considerații generale	679
A. Noțiune	679
B. Efectele reabilitării	680
C. Trăsăturile reabilitării	681
2. Formele reabilitării	681
A. Reabilitarea de drept	681
B. Reabilitarea judecătorească	685
3. Efectele reabilitării	692
4. Limitele instituției reabilitării	693
5. Reînnoirea cererii de reabilitare judecătorească	695
6. Anularea reabilitării judecătorești	696
Bibliografie	699